Stadskerk Nijmegen (OCP), 13 juni 2021
Voorganger: Jan van Hooydonk, lekendominicaan

Deze viering is te zien/beluisteren op:
https://www.stadskerknijmegen.nl/vieringen-terugkijken/

[1e lezing: Ezechiël 17,22-24]
22 Dit zegt God, de HEER: Ikzelf zal uit de top van de hoge ceder, tussen de bovenste takken, een teer twijgje wegplukken, en dat zal ik planten op een hoge en verheven berg. 23 Op de hoogste berg van Israël zal ik het planten, het zal takken dragen en vruchten voortbrengen, en een prachtige ceder worden. In die boom, in de schaduw van zijn takken, zullen vogels wonen, alle soorten vogels die er zijn. 24 En alle bomen in het veld zullen beseffen dat ik, de HEER, het ben die een hoge boom velt en een kleine boom doet groeien, die een gezonde boom laat verdorren en een verdorde boom weer laat bloeien. Wat ik, de HEER, gezegd heb, zal ik doen."'

[Evangelie: Markus 4,26-34]
26 En hij zei: 'Het is met het koninkrijk van God als met een mens die zaad uitstrooit op de aarde: 27 hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe. 28 De aarde brengt uit zichzelf vrucht voort, eerst de halm, dan de aar, en dan het rijpe graan in de aar. 29 Maar zo gauw het graan het toelaat, slaat hij er de sikkel in, omdat het tijd is voor de oogst.' 30 En hij zei: 'Waarmee kunnen we het koninkrijk van God vergelijken en door welke gelijkenis kunnen we het voorstellen? 31 Het is als een zaadje van de mosterdplant, het kleinste van alle zaden op aarde wanneer het gezaaid wordt. 32 Maar als het na het zaaien opschiet, wordt het het grootste van alle planten en krijgt het grote takken, zodat de vogels van de hemel in zijn schaduw kunnen nestelen.' 33 Met zulke en andere gelijkenissen verkondigde hij hun Gods boodschap, voor zover ze die konden begrijpen; 34 hij sprak alleen in gelijkenissen tegen hen, maar wanneer hij alleen was met zijn leerlingen, verklaarde hij hun alles.

[overweging:]

"Hoe geven wij het weer, het Koninkrijk Gods?" Jezus beantwoordt deze vraag met twee korte gelijkenissen, over de graankorrel en mosterdzaadje. We hebben deze gelijkenissen – parabels – zo-even gehoord.
"In tal van gelijkenissen sprak Jezus tot de mensen zijn woord", zegt het evangelie, en voegt daaraan toe: "in een vorm die zij opnemen konden."
Ben ik, zijn wij, zusters en broeders, in staat deze gelijkenissen te verstaan? Wat hebben deze parabels on s eigenlijk te zeggen?
Parabels zijn een soort van codetaal, alleen begrijpelijk voor insiders. Parabels veronderstellen bij ons als hoorders of lezers affiniteit met wat zij willen uitdrukken. Anders

kunnen wij het geheim waarover zij spreken, niet verstaan. Ja, de graankorrel die in de aarde valt, zal uitgroeien tot een korenveld. En ja, het mosterdzaadje dat gezaaid wordt, mag dan wel 'het kleinste van alle zaden zijn', het zal uitgroeien tot een struik zó groot 'dat in zijn takken de vogelen des hemels vermogen te schuilen'. Maar je moet er als zaaier maar op vertrouwen dat dat inderdaad het geval zal zijn! Dat is de affiniteit, de houding, die van ons gevraagd wordt: vertrouwen.
Parabels zijn als een grote spiegelbal die in de kamer hangt. We zien daarin de hele kamer, ons hele leven, weerspiegeld. Wat zien wij wanneer we vandaag in deze spiegel kijken? Ik zie dit: voortdurend in ons leven word ik, worden wij, uitgenodigd, niet alleen om het kwade te vermijden, maar vooral ook om het goede te doen. Doe het goede, zo spoort Jezus ons in deze gelijkenissen aan. Zaai het zaad van het goede, ook al weet je bij voorbaat niet of je zaad ook vrucht zal dragen, of je goedheid wel erkend zal worden, of dat de ander je daarom zal waarderen. Zaai zonder zekerheid op resultaat, maar: zaai! Zaaien – echt leven dus – is, minstens ogenschijnlijk, zonder garantie; het veronderstelt vertrouwen, veronderstelt hoop. Had de boer geen vertrouwen in de oogst, hij zou zich de moeite van zijn arbeid besparen.

Het Koninkrijk van God vraagt dus wel om onze inzet. Wij worden uitgenodigd om te zaaien. Daadkracht is geboden. Maar dan wel in combinatie met ontvankelijkheid. Het eindresultaat hangt immers niet van onszelf af. Actie ja, maar geen verbetenheid. Daden stellen, maar geen uitputtende dadendrang waar je zelf aan ten onder gaat. Wél in actie komen, maar geen haat tegen jezelf of – nog erger – tegen anderen als het goede zaad dat je zaait, niet snel genoeg tot wasdom komt. Geef het zaad alsjeblieft de tijd!

Enkele jaren terug schreven de NCRV en de Vermeulen Brauckman Stichting – die stichting wil de bijbelse inspiratie levend houden - een poëziewedstrijd uit. Van de deelnemers aan deze wedstrijd werd gevraagd om zich te laten inspireren door het bekende bijbelvers 'ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde'- een vers over het Koninkrijk van God dus. De dichteres Marjoleine de Vos reageerde met een gedicht dat zij 'Merels ten spijt' noemde. Dit gedicht luidt als volgt:

Merels ten spijt

Het is wel duidelijk, de merel in de tuin
denkt nooit eens dat hij leeft. Alles is
zoals het is, bekommernis is flauwekul,
hij ziet de kat en weet dat hij de boom
in moet. Dat ziet hij goed.

Maar in het gras een mens, die denkt
aan straks en toen, die steeds weer wil
dat alles anders is. De hele aarde nieuw
en liefst de hemel ook want wat er is,
merels ten spijt, is niet echt goed.

Een mens heeft vaak geen flauw idee
van hoe het leven moet.

'Hoe geven wij het weer, het Koninkrijk Gods?' In het antwoord van Marjoleine de Vos speelt de merel een hoofdrol. De merel stelt geen vragen, houdt zich niet met zijn innerlijk bezig, maar weet wel instinctief wat er gedaan moet worden al s er gevaar dreigt. De merel leeft, om met de mysticus Meister Eckhart te spreken, zonder waarom. Zou ik zo kunnen leven: mijn bestaan als een geschenk ontvangen en beamen? Zaaien zonder garantie?

Ik beluister de parabels die wij vandaag horen, als een pleidooi voor vertrouwen, voor hoop, een pleidooi om wél de handen uit de mouwen te steken, maar zonder verbetenheid. Er schuilt dus wel degelijk een opdracht voor ons in deze parabels. Maar er is méér.
Parabels zijn als een grote spiegelbal die in de kamer hangt, zei ik. We zien daarin de hele kamer, ons hele leven, weerspiegeld. Maar we zien daarin ook de verteller van de parabel weerspiegeld. Die verteller is Jezus. Deze parabels zijn daarom voor ons niet alleen een opdracht, maar ook blijde boodschap. Zij spreken een belofte en een werkelijkheid uit. Deze parabels spreken over de levensweg van Jezus. Hij zelf is in deze gelijkenissen op meerdere manieren aanwezig.
Om te beginnen: Jezus is de zaaier die onder ons zijn woord uitzaait. Ook hij kende bij voorbaat het resultaat van zijn inspanningen niet. Maar toch: hij heeft gezaaid, hij heeft liefgehad.
Tegelijkertijd is Jezus in deze parabels ook het zaad dat gezaaid wordt. Zo gelezen gaan deze parabels niet alleen over Jezus' leven, maar ook over zijn sterven en opstanding. Jezus zelf moest immers als een graankorrel in de aarde gezaaid worden. Hijzelf moest de dood ondergaan om tot nieuw leven te komen. Nieuw leven, niet alleen voor hemzelf, maar voor alle mensen. Nieuw leven dat hem en ons geschonken wordt door God.
Ten slotte, Jezus is in deze parabels ook aanwezig als de aarde. Elk klein zaad, elke kleine daad van goedheid en liefde die wij in ons leven zaaien, zal vrucht dragen, wanneer wij in deze aarde, in Jezus dus, geworteld zijn.

Menigmaal in ons leven kan het waar zijn, dat we, zoals de dichteres zegt, als mens geen

flauw idee hebben van hoe het leven moet. En toch: het Koninkrijk van God is in ons leven aanwezig: als opdracht, als belofte, als werkelijkheid. Zoals wij gezongen hebben (Lb. 181):

Dit kleine zaadje, je vangt het in je hart.
Het wordt van alle liefde groot,
Het groeit, als je volhardt.

Moge het zo voor ons zijn. Amen.

Jan van Hooydonk, jan.van.hooydonk@chello.nl